

Πειραματική Ψυχολογία (ΨΧ66)

Αλεξάνδρα Οικονόμου

Η πειραματική ερευνητική διερεύνηση

Η πειραματική ερευνητική προσέγγιση

Η πειραματική ερευνητική μέθοδος είναι μια ποσοτική προσέγγιση, σχεδιασμένη να διερευνήσει **σχέσεις αιτίου και αιτιατού**

Αιτιότητα (1)

- **Μέθοδος της συμφωνίας:** η παρατήρηση του στοιχείου που είναι κοινό σε πολλές φάσεις ενός γεγονότος (π.χ., η επίδραση του οινοπνεύματος στη μνήμη...)
- **Μέθοδος της διαφοράς:** η παρατήρηση των διαφορετικών αποτελεσμάτων που εμφανίζονται σε δύο περιπτώσεις, οι οποίες μοιάζουν σε όλα τα σημεία εκτός από ένα (π.χ., placebo, συνθήκη ελέγχου).

Αιτιότητα (2)

- **Συνδυασμός δύο μεθόδων:** (π.χ., τεστ μνήμης, αυτοαναφορά...)
- **Μέθοδος της συνακολουθίας μεταβλητότητας:** μια μεταβλητή είναι είτε αίτιο είτε αιτιατό ή συνδέεται με κάποια μορφή αιτιότητας με μία δεύτερη μεταβλητή (π.χ., επίδραση του οινόπνεύματος στην εκτίμηση κινδύνου, επίδραση της μειωμένης εκτίμησης κινδύνου στα ατυχήματα)

Αιτιότητα (3)

- **Αναγκαίες συνθήκες:** αυτές που πρέπει να υπάρχουν για να βρεθεί το αποτέλεσμα
- Χωρίς τη συνθήκη X δεν υπάρχει το αποτέλεσμα Ψ , αλλά η συνθήκη X δεν εγγυάται το αποτέλεσμα Ψ (η ηλεκτρική παροχή είναι αναγκαία συνθήκη για τη λειτουργία του server του ΕΚΠΑ, αλλά από μόνη της δεν εγγυάται τη λειτουργία του server)
- **Ικανές συνθήκες:** αυτές που θα παρέχουν πάντα το αποτέλεσμα
- Η ύπαρξη της συνθήκης X εγγυάται το αποτέλεσμα Ψ (η ύπαρξη βροχής εγγυάται ότι το χώμα θα βραχεί, ωστόσο δεν είναι αναγκαία συνθήκη γιατί το χώμα μπορεί να βραχεί και από άλλες αιτίες)
- Όταν υπάρχουν και οι δύο συνθήκες έχουμε μια πλήρη εξήγηση του φαινομένου (π.χ.;

Αιτιότητα (4)

- **Θέση διάψευσης:** το καλύτερο που μπορεί να ειπωθεί για μια θεωρία είναι πως δεν έχει διαψευσθεί ακόμη
- Popper: η επιτυχής έκβαση ενός πειράματος σημαίνει *μόνο* ότι η υπόθεση δεν απορρίφθηκε. Αντιθέτως, η μη επιτυχής έκβαση ενός πειράματος σημαίνει ότι η υπόθεση έχει διαψευσθεί.
- Αλληλεπιδράσεις διαφορετικών αιτίων έναντι της ανακάλυψης του μοναδικού αίτιου ενός φαινομένου

Το ψυχολογικό πείραμα (1)

- **Ορισμός:** μια αντικειμενική παρατήρηση φαινομένων τα οποία έχουν προγραμματιστεί να συμβούν σε μια αυστηρά ελεγχόμενη κατάσταση, όπου ένας ή περισσότεροι παράγοντες διαφοροποιούνται και οι άλλοι διατηρούνται σταθεροί (Zimney, 1961)
- Αμεροληψία
- Απόρριψη προκατάληψης
Πόσο είναι εφικτά;

Το ψυχολογικό πείραμα (2)

- **Φαινόμενα:** μια ευδιάκριτη συμπεριφορά (πράξεις, προφορικές δηλώσεις, απαντήσεις σε ερωτηματολόγια, ψυχολογικές καταγραφές...)
- **Αυστηρά ελεγχόμενη κατάσταση:** εξάλειψη της επιρροής άλλων μεταβλητών εκτός από αυτές που χειρίζεται ο ερευνητής
- **Διαφοροποίηση κάποιων παραγόντων, έλεγχος άλλων:** η συνθήκη (ες) πρέπει να παραμείνουν σταθερές εκτός από αυτή (ες) που θα μεταβάλλονται με καθορισμένο τρόπο και εύρος

Το ψυχολογικό πείραμα (3)

- Καταμερισμός συμμετεχόντων σε διαφορετικές συνθήκες
- Χειρισμός μιας ή περισσότερων ανεξάρτητων μεταβλητών
- Μέτρηση επιδράσεων του χειρισμού αυτού σε μια ή περισσότερες εξαρτημένες μεταβλητές
- Έλεγχος των άλλων μεταβλητών

Το περιβάλλον του πειράματος

- **Πειράματα πεδίου:** πειραματική έρευνα σε φυσικό περιβάλλον
- Έλεγχος των εξωγενών μεταβλητών προβληματικός
- **Πειράματα εργαστηρίου:** έλεγχος της επίδρασης εξωγενών μεταβλητών
- Εφαρμογή στην πραγματική ζωή;

Πλεονεκτήματα της πειραματικής προσέγγισης

- Συμπεράσματα για την ύπαρξη μιας σχέσης **αιτιότητας** (η αποτελεσματικότητα της προσέγγισης προέρχεται από τον βαθμό ελέγχου που μπορεί να ασκηθεί)
- Η δυνατότητα **χειρισμού** με ακρίβεια μίας ή περισσότερων μεταβλητών
- Η **χρησιμότητα** της προσέγγισης (ευρήματα που διατηρήθηκαν στο πέρασμα του χρόνου, οδήγησαν σε νέες μελέτες και πρόσφεραν λύσεις σε πρακτικά προβλήματα)

Μειονεκτήματα της πειραματικής προσέγγισης

- Χρονοβόρος, διαδικασία, μπορεί να είναι επίπονη
- Κατάλληλη μέθοδος επιστημονικής μελέτης της ανθρώπινης συμπεριφοράς;
- Εφαρμογή σε πραγματικές καταστάσεις;
- Οικολογική εγκυρότητα
- Ισχύουν αυτές οι επικρίσεις;